RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

ANTİK ÇAĞDA ASYA II
Babil ve Asur

KARACAN

ANTİK ÇAĞDA ASYA II Babil ve Asur

5

KARACAN RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

Karacan Yayınları A.Ş. adına sahibi: **ALİ KARACAN**
Sorumlu Genel Yayın Yönetmeni: **ALİ SAYDAM**
Mali Koordinatör: **ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU**
Teknik Koordinatör: **OĞUZ DEMİRCİOĞLU**

Yazı İşleri Müdürü: **ERCAN ALTAZLI**
Yazı İşleri Yardımcısı: **DENİZ DAĞDELEN**
Danışma Kurulu: **Prof. Dr. TAHSİN YAZICI, Doç. Dr. Ali İHSAN GENCER, Doç. Dr. MEHMET ÖZSAİT, Doç. Dr. İSMET MİROĞLU, PAUL MANDRİNİ, ALBERTO CABADO, EUGENİO ZOPPI.**

Teknik Yönetmen: **ERTAN GÖKEMRE**
Teknik Müdür: **NURETTİN ÖZAKSEL**
Teknik Müdür Yardımcısı: **M. SABİT UÇUK**
İlan ve Halkla İlişkiler Müdürü: **ESER NOYAN**
Satış Müdürü: **ALİ ALPASLAN**

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 3.4.1984 tarih ve 2152 sayılı kararı ile özellikle ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrencileri ile ortaokul öğrencilerine tavsiye edilmiştir.

Renk Ayrımı: **ÇALİ GRAFİK**
Baskı: **HÜRRİYET OFSET A.Ş. HALKALI/İSTANBUL**
Kapak Baskısı: **NADİR BASIMEVİ**

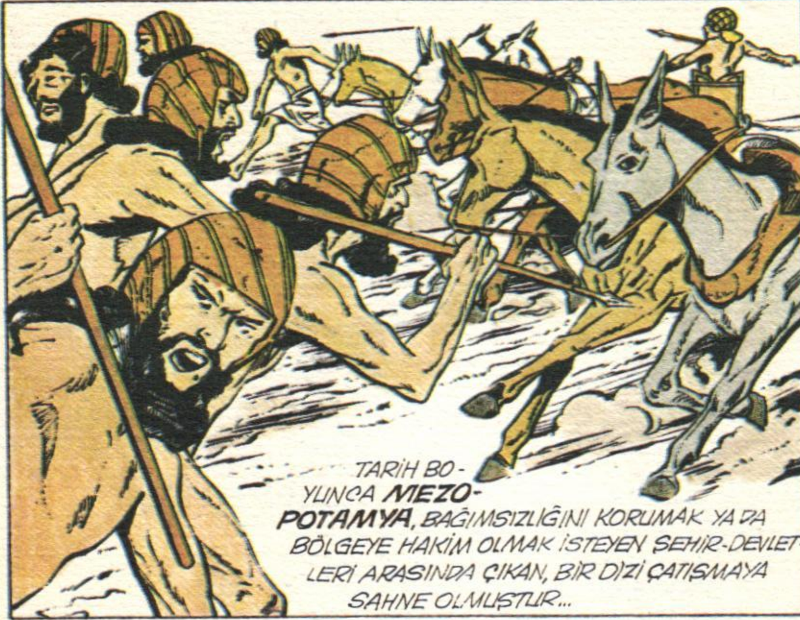
Adres: **KARACAN YAYINLARI,** Basın Sarayı, Cağaloğlu/İstanbul
Tel: 527 00 34 - 526 69 00

Fiyatı: 200 TL / Kıbrıs'ta: 250 TL

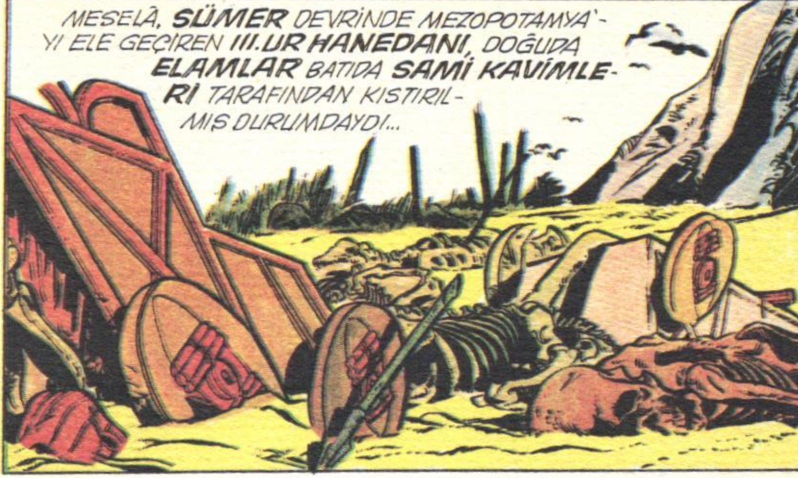
BABİL VE ASUR

BABİL VE ASUR

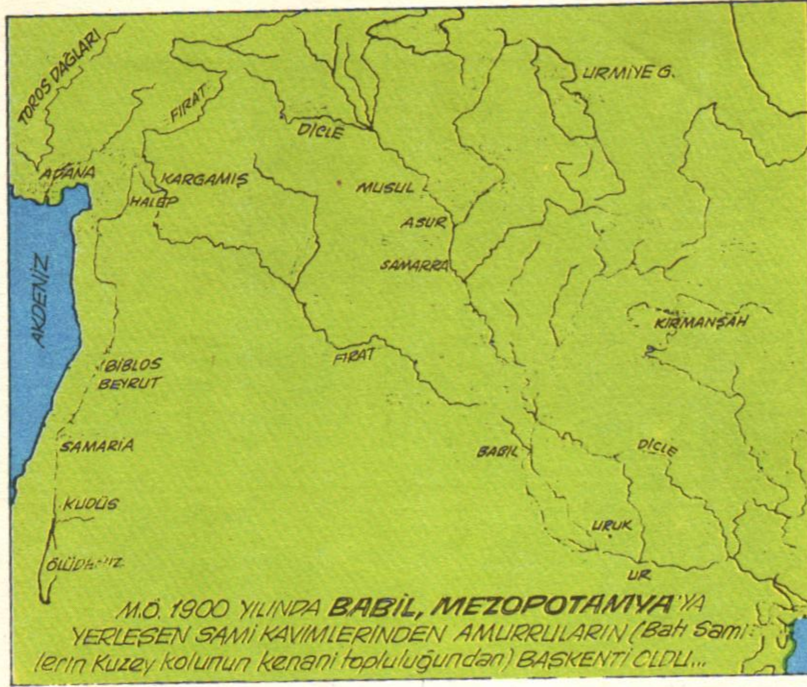

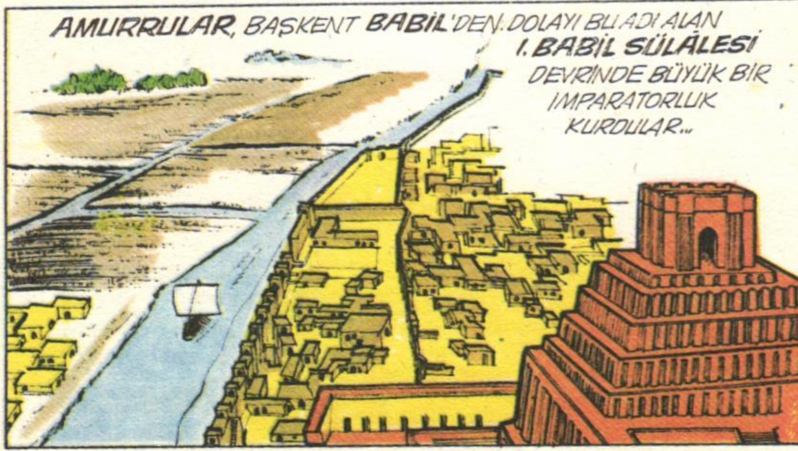

2

MESELÂ, SÜMER DEVRİNDE MEZOPOTAMYA'-
YI ELE GEÇİREN III.UR HANEDANI, DOĞUDA
ELAMLAR BATIDA SAMİ KAVİMLE-
Rİ TARAFINDAN KISTIRIL-
MIŞ DURUMDAYDI...

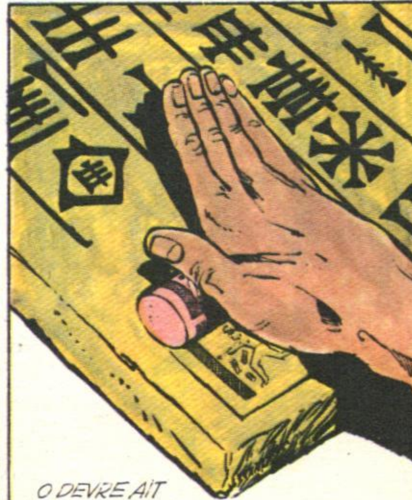

SAMİ KAVİMLERİNİN SALDIRILARI
SONUCU M.Ö. 2000 YILLARINA
DOĞRU III. UR HANEDANI VE
UR ŞEHİR-DEVLETİNİN
MEZOPOTAMYA'DA
BİR ASIR BOYUNCA SÜREN
HAKİMİYETİ SONA ERDİ...
BÖLGE BİRÇOK KRAL-
LIĞA BÖLÜNDÜ...
3

TOROS DAĞLARI
FIRAT
DİCLE
URMİYE G.
ADANA
KARGAMIŞ
HALEP
MUSUL
ASUR
SAMARRA
AKDENİZ
KİRMANŞAH
BİBLOS
BEYRUT
FIRAT
SAMARİA
BABİL
DİCLE
KUDÜS
URUK
UR
M.Ö. 1900 YILINDA BABİL, MEZOPOTAMYA'YA YERLEŞEN SAMİ KAVIMLERİNDEN AMURRULARIN (Batı Sami-lerin Kuzey kolunun kenani topluluğundan) BAŞKENTİ OLDU...

AMURRULAR, BAŞKENT BABİL'DEN DOLAYI BU ADI ALAN I. BABİL SÜLÂLESİ DEVRİNDE BÜYÜK BİR İMPARATORLUK KURDULAR...

M.Ö. 1894-M.Ö. 1595 YILLARI ARASINA RASTLAYAN BU DÖNEMDE BAŞA GEÇEN 11 KRALDAN EN ÖNEMLİSİ, ŞÜPHESİZ HAMMURABİ'YDİ...

M.Ö. 1792 YILINDAN İTİBAREN HAMMURABİ, FETİHLER, İTTİFAKLAR VE ANTLAŞMALAR YOLUYLA MEZOPOTAMYA'DA BİRLİĞİ YENİDEN SAĞLADI...

O DEVRE AİT BİR KİTABEDE AKAD VE SÜMER TOPRAKLARININ İDARESİNİN, HAMMURABİ'YE SÜMER TANRILARI ANU VE ENLİL TARAFINDAN VERİLDİĞİ YAZILIDIR..

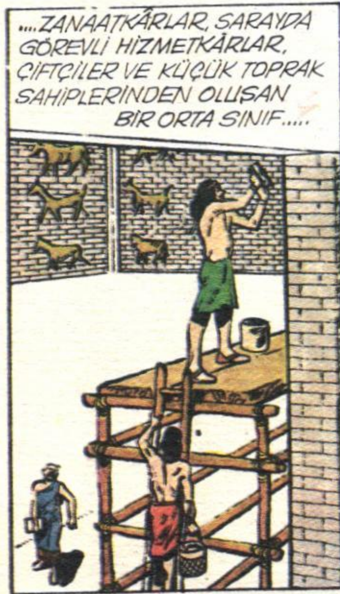
5

HAMMURABİ MEZOPOTAMYA'YI BİRLEŞ-
TIRMEKLE KALMADI... ÜLKE SINIRLARINI BATIDA
AKDENİZ'E, KUZEYDE TOROS DAĞLARINA, GÜNEY-
DOĞUDA İRAN'A KADAR GENİSLETTİ...

BABİLLİLER, SÜMER VE
AKADLARIN GELENEK VE
GÖRENEKLERİNİ AYNEN
KORUMAKLA BERABER,
SOSYAL VE EKONOMİK
ALANDA KÖKLÜ DEĞİŞİKLİK-
LER YAPMIŞLARDI...

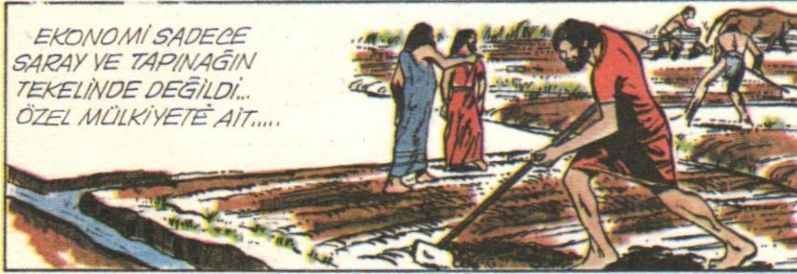
6

MESELA, BABİL HALKI ÜÇ SINIFA AYRILIRDI: KRALLIK GÖREVLİLERİ, TÜCCARLAR, BANKERLER VE BÜYÜK TOPRAK SAHİPLERİNDEN OLUŞAN HÜR VATANDAŞLAR.....

....ZANAATKÂRLAR, SARAYDA GÖREVLİ HİZMETKÂRLAR, ÇİFTÇİLER VE KÜÇÜK TOPRAK SAHİPLERİNDEN OLUŞAN BİR ORTA SINIF.....

.... VE NİHAYET KÖLELER... KÖLELER DE, SAVAŞ ESİRLERİ VE İŞLEDİKLERİ SUÇUN CEZASINI GEÇİCİ BİR SÜRE KÖLELİK YAPARAK ÖDEYENLER OLMAK ÜZERE İKİYE AYRILIRDI...

SÜMER VE AKADLAR, AMURRULARLA AYNI HAKLARA SAHİPTİLER...

EKONOMİ SADECE SARAY VE TAPINAĞIN TEKELİNDE DEĞİLDİ.. ÖZEL MÜLKİYETE AİT.....

...YA DA ÇİFTÇİLER TARAFINDAN İŞLETİLEN TOPRAKLAR DA VARDI.. BURALARDA KÖLELERLE TARIM İŞÇİLERİ ÇALIŞTIRILIRDI...

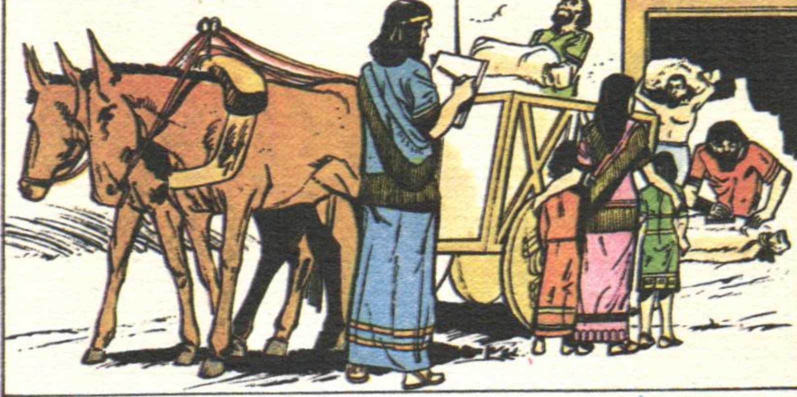
8

SAVAŞ DURUMUNDA ASKERE
ALINAN ÇİFTÇİLER....

...EĞER GERİYE SAĞ DÖNMEZ-
LERSE, BU TOPRAKLAR, OĞULLA-
RINA, OĞULLARI KÜÇÜK YAŞTA
OLANLARINSA, EŞLERİNE
KALIRDI...
9

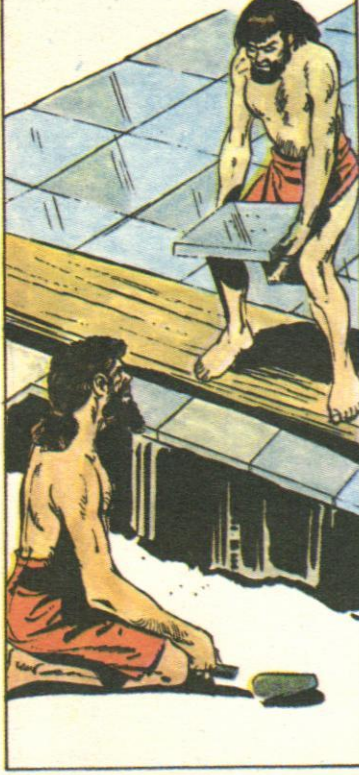

ŞEHİR-DEVLETİNİ OLUŞTURAN KU-
RUMLAR ARASINDA EN ÖNEMLİSİ TAPINAKTI..
TAPINAĞIN GELİRİ HALK TARAFINDAN
KARŞILANIRDI...

DİNİ GÖREVİNİN YANI SIRA
TAPINAĞIN BİR BAŞKA ÖNEM-
Lİ GÖREVİ, BANKACILIK ALA-
NINDAYDI.. HALKA, BANKERLER-
DEN DAHA DÜŞÜK BİR FAİZ-
LE BORÇ PARA VERİRDİ...
BİLDİĞİNİZ GİBİ BU
DÖNEMDE PARA BİLİNMİYOR-
DU. ONUN YERİNE TİCARET VE-
YA BORÇ ALIP VERMEDE MA-
DENLERDEN YA DA TARIM ÜRÜN-
LERİNDEN YARARLANILIRDI...
10

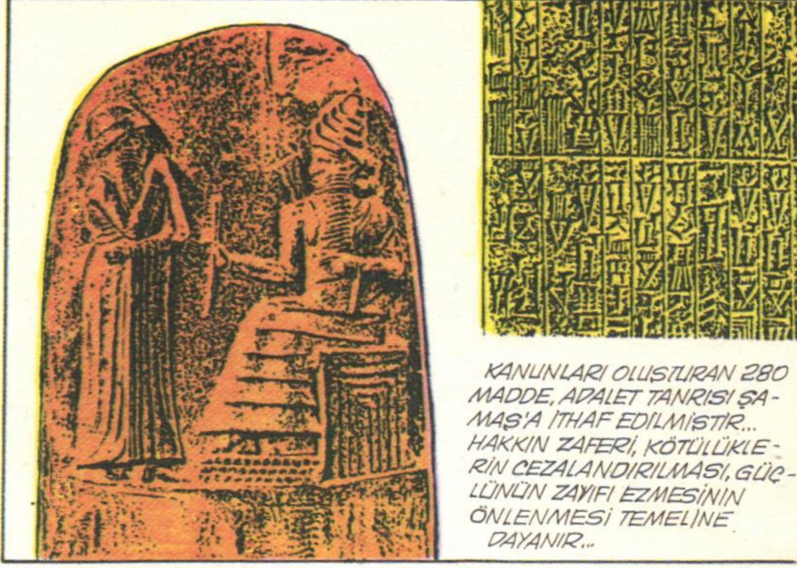

KRALLIĞIN BAŞLICA GELİR KAYNAKLARI; TARIM ÜRÜNLERİ, HAKİMİYETİ ALTINDAKİ ÜLKELERDEN SAĞLANAN VERGİ VE HARÇLARDAN ELDE EDİLEN GELİRLE, SAVAŞ ZAMANI TOPLANAN GANİMETLERDİ...

İDARİ YÖNETİM, ÇOK SAYIDA GÖREVLİYE İHTİYAÇ DUYULMASINI GEREKTİRMEKTEYDİ... KENT İDARECİLERİ BİLE, EN BASİT KONULARDA DAHİ, KRALA DANIŞMAK ZORUNDAYDILAR...

11

KAMUYA AİT BİNALARIN YAPIMI, SURLARIN VE SULAMA KANALLARININ İNŞASI, KANALİZASYON ÇALIŞMALARI Vb. KRALLIĞIN SORUMLULUĞUNDAYDI...

BU DÖNEME AİT EN ÖNEMLİ BELGELERDEN BİRİ, DİYORİT BİR BLOKA KAZILMIŞ OLAN HAMMURABİ KANUNLARI'DIR..HALEN BU DİYORİT DİKME TAŞ LOUVRE(LUVR) MÜZESİNDE KORUNMAKTADIR...
12

KANUNLARI OLUŞTURAN 280 MADDE, ADALET TANRISI ŞAMAŞ'A İTHAF EDİLMİŞTİR... HAKKIN ZAFERİ, KÖTÜLÜKLERİN CEZALANDIRILMASI, GÜÇLÜNÜN ZAYIFI EZMESİNİN ÖNLENMESİ TEMELİNE DAYANIR...

KANUNDA ELE ALINAN KONULARIN BAŞINDA HIRSIZLIK, SUÇA YATAKLIK, CİNAYET, ADAM KAÇIRMA, BOŞANMA, MESLEKİ YETERSİZLİK, KÖLELİK VE HARAÇÇILIK GELİR...
13

ADALETİN YERİNE GETİRİLMESİNDE GÖZE GÖZ, DİŞE DİŞ, KISASA KISAS YÖNTEMİ UYGULANMIŞTIR...

BU DA HAMMURABİ KANUNLARININ NE KADAR KATI VE KESİN OLDUĞUNUN BİR İFADESİDİR...

HAMMURABİ KANUNLARININ YAZILMASINDAN BİN YIL SONRA, ASUR KRALI ASURBANİ-PAL'İN KÜTÜPHANESİNDE, BU KANUNLARIN GENİŞLETİL-MİŞ BİR ÖRNEĞİ MEVCUTTU...

14

AMA NE YAZIK Kİ, HAMMU-
RABİ'NİN KURDUĞU İMPARATORLUK, KANUN-
LARI KADAR UZUN ÖMÜRLÜ OLMADI.. M.Ö
1750-M.Ö. 1712 YILLARI ARASINDA HÜKÜM
SÜREN OĞLU **SAMSUİLUNA**, ESKİ-SÜ-
MER-DEVLETLERİ OLAN UR VE URUKLULARIN
İSYANLARINI BASTIRMAK İÇİN BÜYÜK ÇABA SARFETTİ...

BU ARADA ZAGROS DAĞLA-
RINDA YAŞAYAN **KASSİTLER**
DE TEHLİKELİ OLMAYA BAŞLAMIŞ-
LARDI...

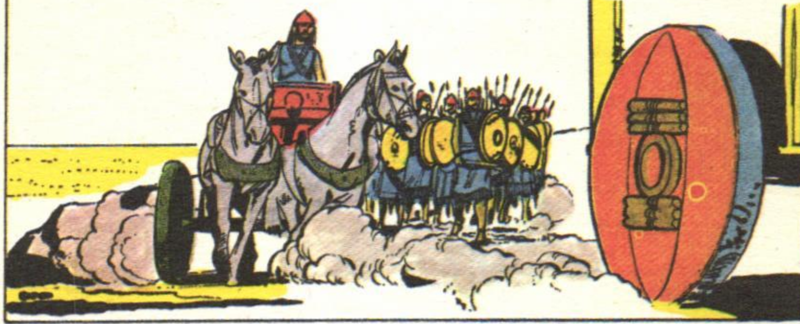

BABİLLİLER TARA-
FINDAN GERİ PÜSKÜR-
TÜLEN KASSİTLER, KUZEY-
DE YER ALAN MARİ
KENTİ YAKINLARINA
YERLEŞTİLER VE
AKAD DİLİNİ
BENİMSEDİLER...

15

ZİRA SÜMER DİLİ, III. UR HANEDANI-
NIN YIKILIŞINDAN SONRA ESKİ ÖNEMİ-
Nİ KAYBETMİŞ, SADECE AKADLI KÂTİP-
LER TARAFINDAN, YAZI DİLİ OLARAK
KULLANILIR OLMUŞTU...
16

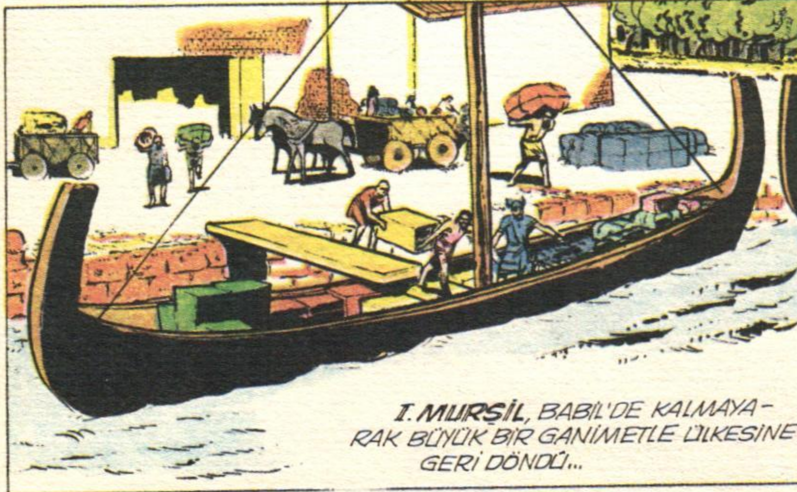

KRALLARIN ÇOĞU YÖNETİMDE
VE YAZIŞMALARINDA AKAD, YA DA
BABİL DİLİNİ KULLANDILAR..
BU DÖNEMDE **SÜMER** YA-
ZISINDAN, ANIT VE DİKİLİ-
TAŞLARIN KİTABELERİNDE
YARARLANILDIĞI GÖRÜL-
MEKTEDİR...

BİR SÜRE SONRA KASSİTLER, BABİL TOPRAKLARINA, BU KEZ BARIŞÇI AMAÇLARLA YENİDEN GELDİLER. MEZOPOTAMYA, O DÖNEMDE YENİ İSTİLALARA SAHNE OLDU..

BUNLARDAN BİRİ M.Ö. 1590 YILLARINA DOĞRU ANADOLU'DAN GELEN.....

.... VE BABİL'İN İÇLERİNE KADAR İLERLEYEN HİTİT-LERDİ..
(I. MURŞİL)
17

HİTİTLER ŞEHRİ ELE GEÇİRİP YIKTILAR VE I. BABİL SÜLÂLESİNE SON VERDİLER...

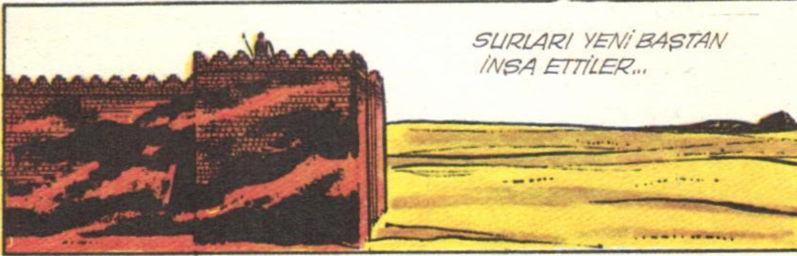

I. MURŞİL, BABİL'DE KALMAYA-RAK BÜYÜK BİR GANİMETLE ÜLKESİNE GERİ DÖNDÜ...

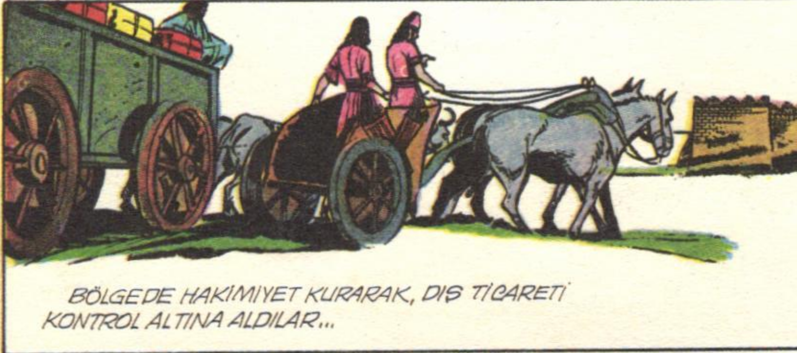
18

TARİHİN BU DÖNEMİNE AİT FAZLA
BİR BİLGİ OLMAMASINA RAĞMEN
HİTİTLERLE BİRLEŞEREK **BABİL**'E
SALDIRAN **KASSİTLERİN**....

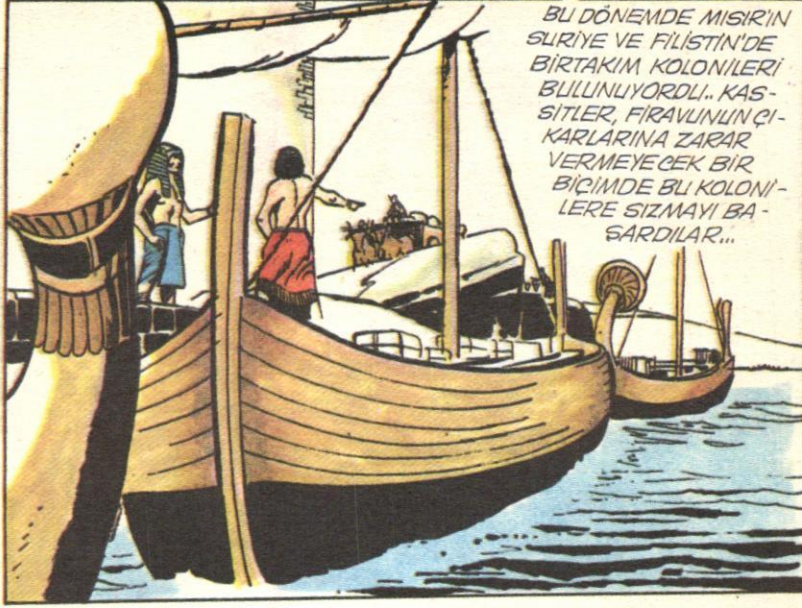

...ONLAR GİTTİKTEN SONRA
BÖLGEYE TEK BAŞLARINA
HAKİM OLDUKLARI
SANILMAKTADIR...
19

KASSİTLER YERLİ HALKLA BAZAN SAVAŞ, BAZAN ANLAŞMA YOLUYLA KRALLIĞI YENİDEN TEŞKİLATLANDIRDILAR...

SURLARI YENİ BAŞTAN İNŞA ETTİLER...

BÖLGEDE HAKİMİYET KURARAK, DIŞ TİCARETİ KONTROL ALTINA ALDILAR...

20

BU DÖNEMDE MISIR'IN SURİYE VE FİLİSTİN'DE BİRTAKIM KOLONİLERİ BULUNUYORDU.. KAS-SİTLER, FİRAVUNUN ÇI-KARLARINA ZARAR VERMEYECEK BİR BİÇİMDE BU KOLONİ-LERE SIZMAYI BA-ŞARDILAR...

M.Ö. 1457 YILINA DOĞRU MİTANNİLERİ İZLEYEN III. TUTMOSİS, FIRAT'IN KUZEYİNE KADAR GELDİ.. BUNUN SEBEBİ, MİTANNİLERİN MISIR'A AİT OLAN SURİYE-FİLİSTİN BÖLGESİNİ YAĞMALAMAK İSTEME-LERİYDİ...

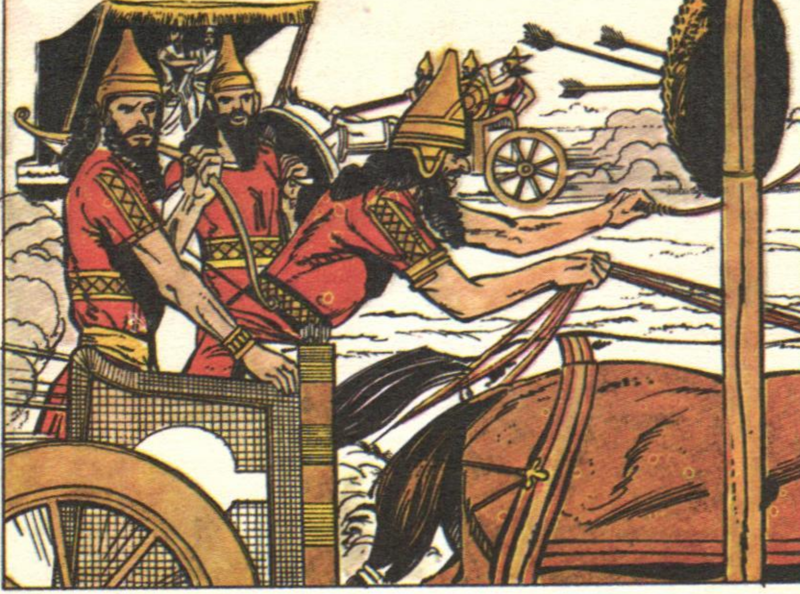

BU DURUM FİRAVUNLA KRALIN BABİL'DE BULUŞMALARINA UYGUN BİR ZEMİN HAZIRLADI VE İKİ ÜLKE ARASINDA DOSTANE İLİŞKİLER KURULDU...

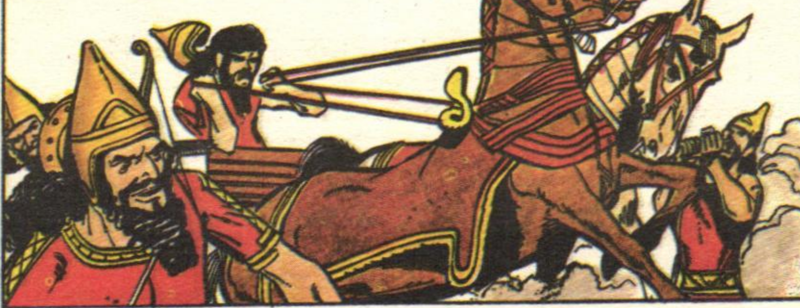

SENELER SONRA KASSİT KRALI KADAŞMAN-HARBE FİRAVUN II. AMENOFİS'E KARŞI DÜZENLENEN BİR İSYANI BASTIRMAK AMACIYLA SURİYE'YE SALDIRACAKTI...
22

ZAMANLA İKİ ÜLKE ARASINDAKİ İLİŞKİLER DAHA DA SIKLAŞTI.. KASSİTLER TARAFINDAN MISIR'A GÖNDERİLEN PRENSESLERDEN BAZILARI FİRAVUNLARLA EVLENEREK, GERÇEK BİRER POLİTİK İTTİFAK ÖRNEĞİ OLAN AKRABALIKLAR KURDULAR..

M.Ö. XIII. YÜZYILDA KASSİTLER, YUKARI DİCLE BÖLGESİNDE YAŞAYAN BİR BAŞKA KAVİM OLAN ASUR TEHDİDİYLE KARŞILAŞTILAR...

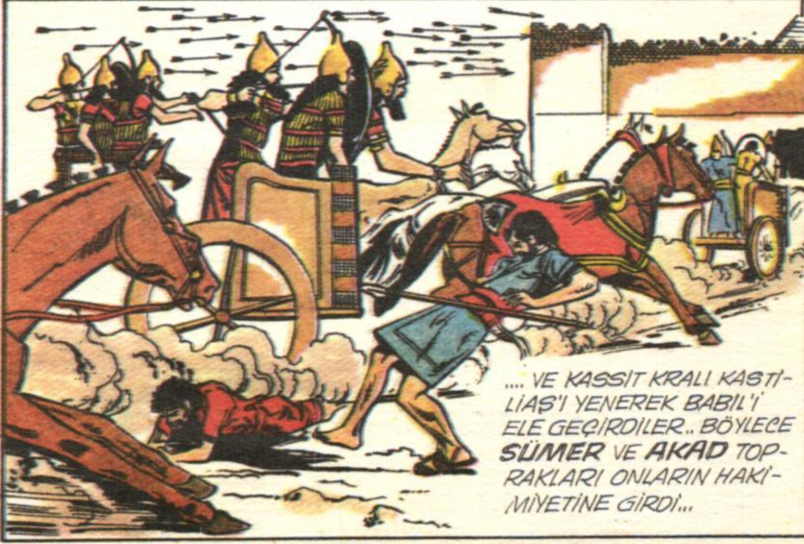
23

KUZEY MEZOPOTAMYA'DA YAŞAYAN ASURLULAR, SÜREKLİ SÜMERLER, AKADLAR, HİTİTLER, VE KASSİTLER TARAFINDAN YENİLGİYE UĞRATILMIŞLARDI...

YAŞADIKLARI SOĞUK VE KURAK BÖLGE, DİCLE NEHRİ VE DOĞUDA YER ALAN DAĞLARLA ÇEVRİLİYDİ.. SAVAŞÇI BİR TOPLULUK OLAN ASURLULAR...

24

... TUKULTİ-NİNURTA (M.Ö. 1244 - M.Ö. 1208) DEVRİNDE MEZOPO-
TAMYA'DA GÖRÜLMEYE BAŞLADILAR...

.... VE KASSİT KRALI KASTİ-
LİAŞ'I YENEREK BABİL'İ
ELE GEÇİRDİLER.. BÖYLECE
SÜMER VE AKAD TOP-
RAKLARI ONLARIN HAKİ-
MİYETİNE GİRDİ...
25

ŞEHRİ İKİ DEFA YAĞMALAYAN ASUR-LULAR MEMLEKETLERİNE ZENGİN BİR GANİMET VE BİNLERCE ESİRLE GERİ DÖNDÜLER...

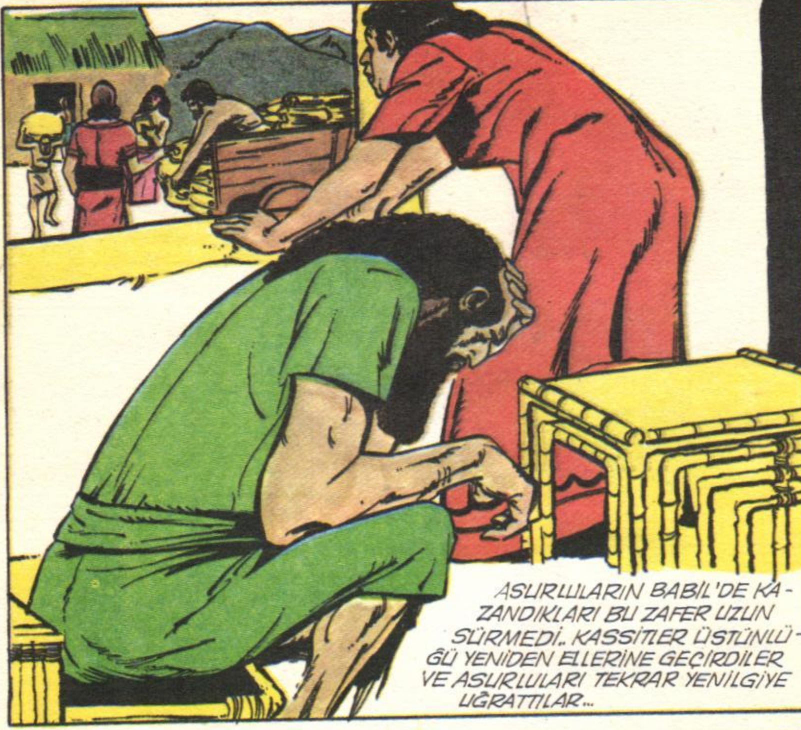

GANİMETLERDEN SAĞLANAN GELİRLE TUKULTİ-NİNURTA BAŞKENT ASUR'U BAYINDIR BİR HALE GETİRİP, ÇOK SAYIDA SARAY VE TAPINAK İNŞA ETTİRDİ...

26

ASUR KRALLARI AYNI ZAMANDA DİNİ YETKİ-
LERE DE SAHİPTİ.. TANRILARA ADANAN ADAKLAR ONLAR TARAFINDAN YERİNE GETİRİLİRDİ...

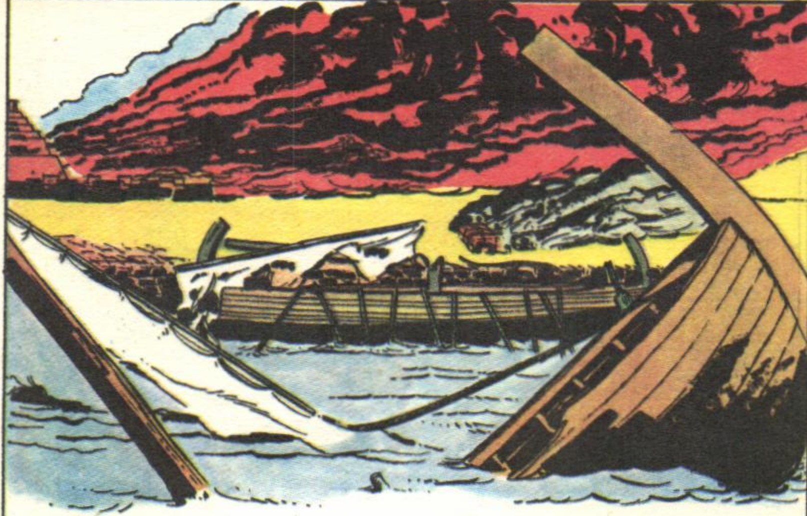

TANRILAR ADINA DÜZENLENEN DİNİ TÖRENLERİN AMACI DA YİNE KRALIN TANRILARIN LÜTFUNA NAİL OLMASINI SAĞLAMAKTI...

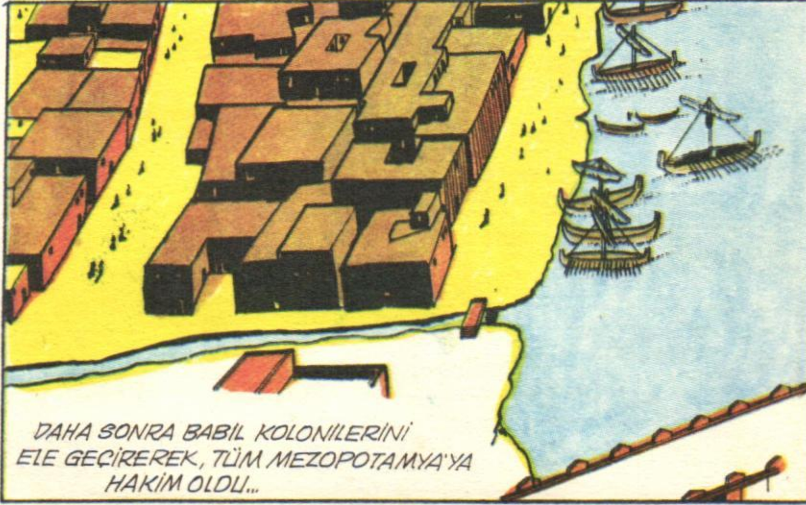
27

ASURLULARIN BABİL'DE KAZANDIKLARI BU ZAFER UZUN SÜRMEDİ.. KASSİTLER ÜSTÜNLÜĞÜ YENİDEN ELLERİNE GEÇİRDİLER VE ASURLULARI TEKRAR YENİLGİYE UĞRATTILAR...

I. TİGLATPİLESER (M.Ö. 1112 - M.Ö. 1074) DEVRİNDE ASUR, BABİL BOYUNDURUĞUNDAN KURTULDU...

28

... VE SINIRLARINI SURİYE ÇÖLLERİNE, AKDENİZ'DE BABİL'İN
ÖNEMLİ LİMANLARI OLAN BİBLOS VE SİDON'A KADAR GENİSLETTİ...

DAHA SONRA BABİL KOLONİLERİNİ
ELE GEÇİREREK, TÜM MEZOPOTAMYA'YA
HAKİM OLDU...

29

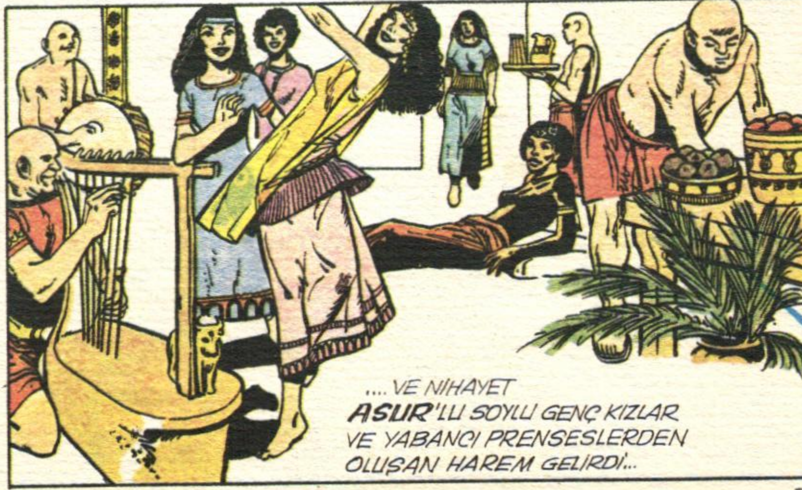

ASUR'UN ÜSTÜNLÜĞÜ ARTIK HERKES TARAFINDAN BİLİNİYORDU.. FİRAVUN BİLE TİGLATPİLESER'E DEĞERLİ HEDİYELER EŞLİĞİNDE BİR ELÇİ GÖNDERMİŞTİ...

AYNI DÖNEMDE ŞEHİR HAYATINDA DA ÖNEMLİ GELİŞMELER GÖRÜLDÜ... İMPARATORLUĞUN HER BÖLGESİ TİTİZ BİR BİÇİMDE KONTROL ALTINDA TUTULUYORDU...

YÖNETİMİN EN ÖNEMLİ ŞAHSİYETLERİNDEN BİRİ, KRALİYET KARARLARINI İMPARATORLUĞA YAYMAKLA GÖREVLİ KİŞİ OLAN NAGİR-EKALLİ İDİ...

30

KRALİYET ŞÖYLE BİR YAPIYA SAHİPTİ; EN BAŞTA KRAL BULU-NURDU.. ONDAN SONRA SIRASIYLA, OĞULLARI, KARDEŞİ, EŞİ....

.... VE NİHAYET ASUR'LU SOYLU GENÇ KIZLAR VE YABANCI PRENSESLERDEN OLUŞAN HAREM GELİRDİ...

31

BU DÖNEMDE KRALLIK, VERGİYE BAĞLANAN KOMŞU ÜLKELER SAYE-SİNDE BÜYÜK ÖLÇÜDE ZENGİNLEŞTİ...

FAKAT TİGLATPİLESER'İN ÖLÜ-MÜNDEN SONRA GERİLEME DEVRİ BAŞLADI.. GERİLEMENİN SEBEPLERİN-DEN BİRİ DE, GALİBİYETLE SONUÇLANSA BİLE, SAVAŞLAR SEBEBİYLE NÜFUSUN BİR HAYLİ AZALMIŞ OLMASIYDI...

32

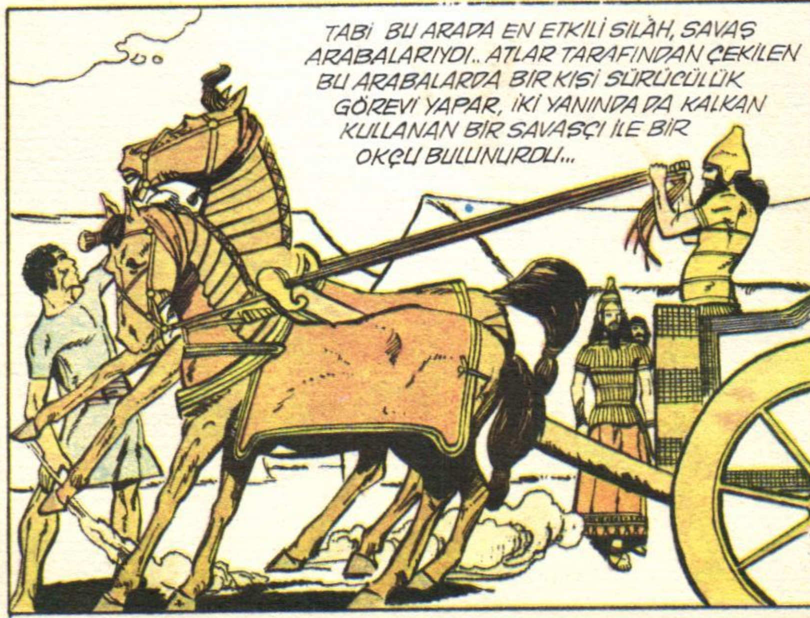

GÖÇEBE KAVİMLERİN BAŞ-
LATTIĞI GÖÇ DALGASI HÂLA DEVAM
EDİYORDU.. BUNLARDAN BİRİ OLAN
ARAMİLER, KUZEY SURİYE İLE MEZO-
POTAMYA'NIN ORTA VE GÜNEY KISIMLA-
RINA YERLEŞTİLER...

ASUR KENDİ SINIRLARI
İÇİNE ÇEKİLDİ.. ASKERİ ÜSTÜNLÜĞE
DAYANAN YAYILIMCI POLİTİKASINI
SÜRDÜRMEYE ANCAK BİR ASIR
SONRA BAŞLAYABİLDİ...

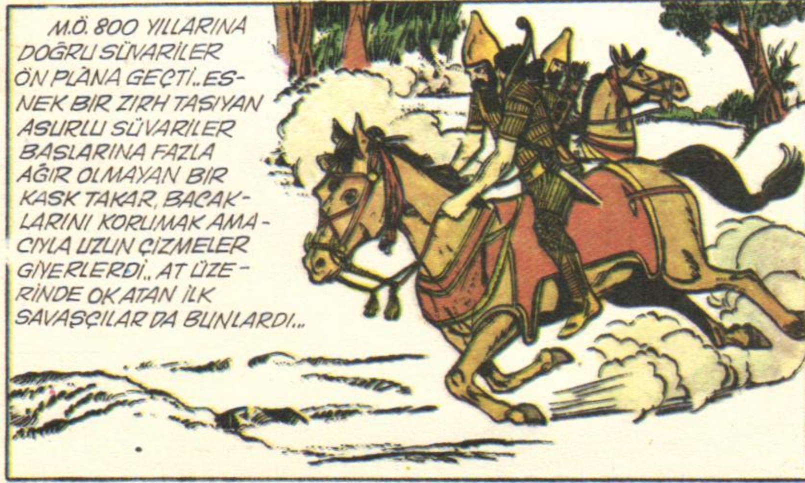
33

BUNDA, NÜFUSUNUN ART-MASININ YANI SIRA, DÜZENLİ BİR ORDUYA SAHİP OLUŞUN VE KULLANILAN SİLÂHLARIN NİTELİĞİNİN DE PAYI BÜYÜKTÜ...
ASURLULAR ASKERİ ALANDA DEMİRDEN YARAR-LANAN İLK TOPLULUKTUR...
34

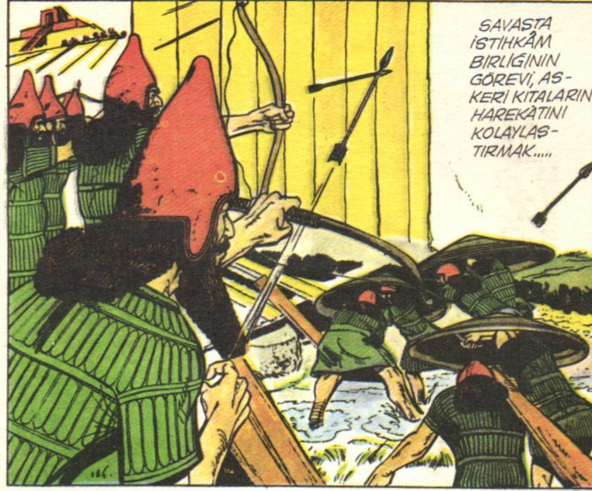

KASKLARIN, KALKAN VE ZIRHLARIN YAPIMINDA DAHA DAYANIKLI OLAN TUNÇ TERCİH EDİLİRDİ...

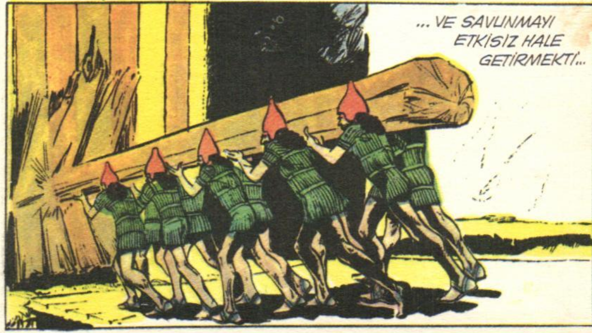

TABİ BU ARADA EN ETKİLİ SİLÂH, SAVAŞ ARABALARIYDI.. ATLAR TARAFINDAN ÇEKİLEN BU ARABALARDA BİR KİŞİ SÜRÜCÜLÜK GÖREVİ YAPAR, İKİ YANINDA DA KALKAN KULLANAN BİR SAVAŞÇI İLE BİR OKÇU BULUNURDU...
35

ASUR ORDUSU ÇEVİKLİĞİ VE GÜÇLÜLÜĞÜYLE TANINIRDI...
İKİ TÜR PİYADE VARDI: HAFİF VE AĞIR... HAFİF PİYADE ÇEVİKLİK ALANINDA AVANTAJLI, AĞIR PİYADE İSE VURUCU OLMADA DAHA ÜS-TÜN DURUMDAYDI...

M.Ö. 800 YILLARINA DOĞRU SÜVARİLER ÖN PLANA GEÇTİ..ES-NEK BİR ZIRH TAŞIYAN ASURLU SÜVARİLER BAŞLARINA FAZLA AĞIR OLMAYAN BİR KASK TAKAR, BACAK-LARINI KORUMAK AMA-CIYLA UZUN ÇİZMELER GİYERLERDİ.. AT ÜZE-RİNDE OK ATAN İLK SAVAŞÇILAR DA BUNLARDI...

36

SAVAŞTA İSTİHKÂM BİRLİĞİNİN GÖREVİ, AS-KERİ KITALARIN HAREKÂTINI KOLAYLAŞ-TIRMAK.....

... VE SAVUNMAYI ETKİSİZ HALE GETİRMEKTİ...
37

400 YIL BOYUNCA ASURLULAR, SALDIRDIKLARI KÖY VE KASABA-LARA KORKU VE YIKIMI DA BERA-BERLERİNDE GÖTÜRDÜLER...

M.Ö. 800 YILINA DOĞRU TAHTA HENÜZ ÇOCUK YAŞTA OLAN III. ADAD-NIRARİ GEÇTİ.. YÖNETİM, ANNESİ SEMİRA-MİS'İN ELİNDEYDİ...

DAHA SONRA YUNANLI BİR TARİHÇİ BU ENER-JİK VE GÜÇLÜ KADIN-DAN BİR TANRIÇA, BİR KRALİÇE, BÜYÜK BİR KOMUTAN, ASKERİ BİR MİMAR VE GÜÇLÜ BİR YÖNETİCİ OLARAK SÖZ EDER...
39

BİR ASURLU ASKERİ EN GÜZEL ŞU CÜMLELER ANLATMAKTADIR.. ASURLU ASKER YORULMAZ, SENDELEMEZ, VE UYUMAZ, SADAĞINDAKİ OKLAR.....

...BİLENMİŞ OLUP, YAYI HER ZAMAN GERİLİDİR... SAVAŞ ARABALARININ TEKERLEKLERİNDEN ÇIKAN SES.....

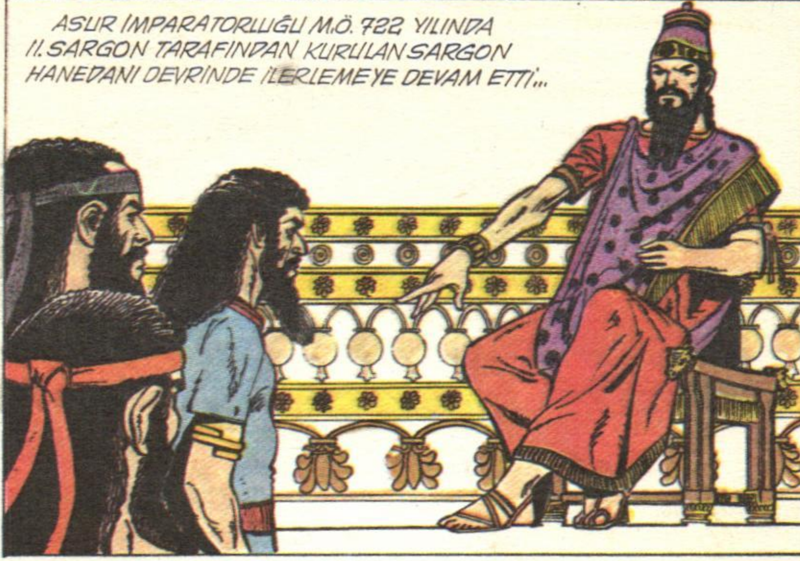

....FIRTINANIN UĞULTUSUNU ANDIRIR.. DÜŞMANIN ÜZERİNE AVINI PARÇALAMAYA HAZIRLANAN GENÇ BİR ASLAN GİBİ KÜKREYEREK SALDIRIR...

38

M.Ö. 729 YILINDA KÜÇÜK ASYA'NIN GÜNEYDOĞUSU VE TÜM BABİL, III. TIGLATPILESER'İN ELİNE GEÇTİ...

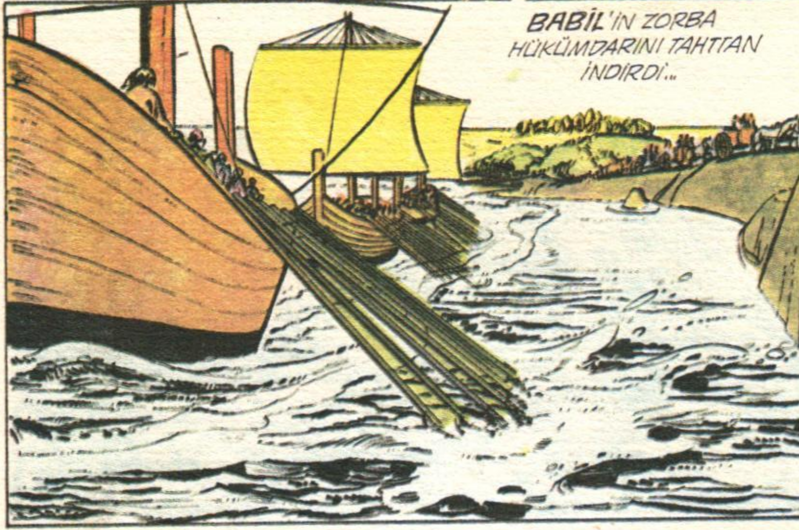

AŞAĞI MEZOPOTAMYA'NIN **SAMİ** ASILLI HALKI, **KALDELİ** PRENSİN İDARESİNDEN MEMNUN DEĞİLDİ.. **ASUR** KRALI **BABİL**'İN İDARESİNİ DEVRALDI VE ESKİ GELENEK-GÖRENEKLERLE DİNİ KURUMLARI AYNEN KORUDU...

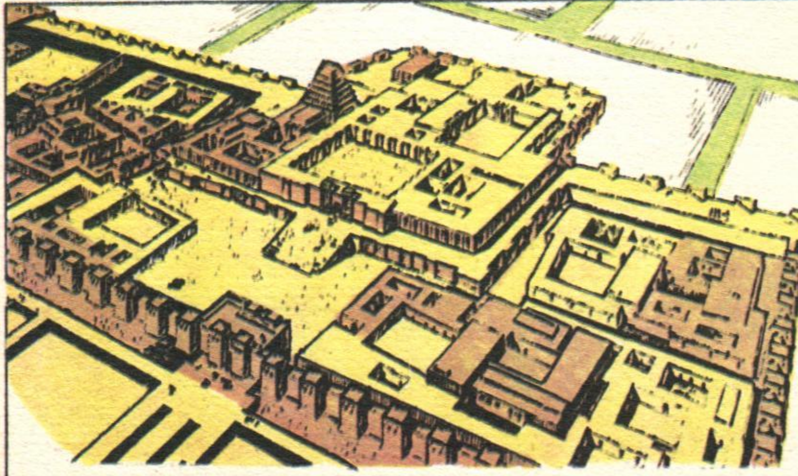
40

ASUR İMPARATORLUĞU M.Ö. 722 YILINDA
II. SARGON TARAFINDAN KURULAN SARGON
HANEDANI DEVRİNDE İLERLEMEYE DEVAM ETTİ...

SARGON, İSRAİL'İ KUŞATTI VE BAŞKENT SAMARİA'YI ALDI...
MEZOPOTAMYA'NIN KUZEYİNDE HİTİT İMPARATORLUĞU'NUN KALIN-
TILARINA (Geç Hitit Devletleri) SON VERDİ.. KUZEYDOĞUDA
KARGAMIŞ ADLI TİCARET MERKEZİNİ TOPRAKLARINA KATARAK
URARTULARI YENDİ.. VAN VE URMİYE GÖLLERİNE KADAR İLERLEDİ...

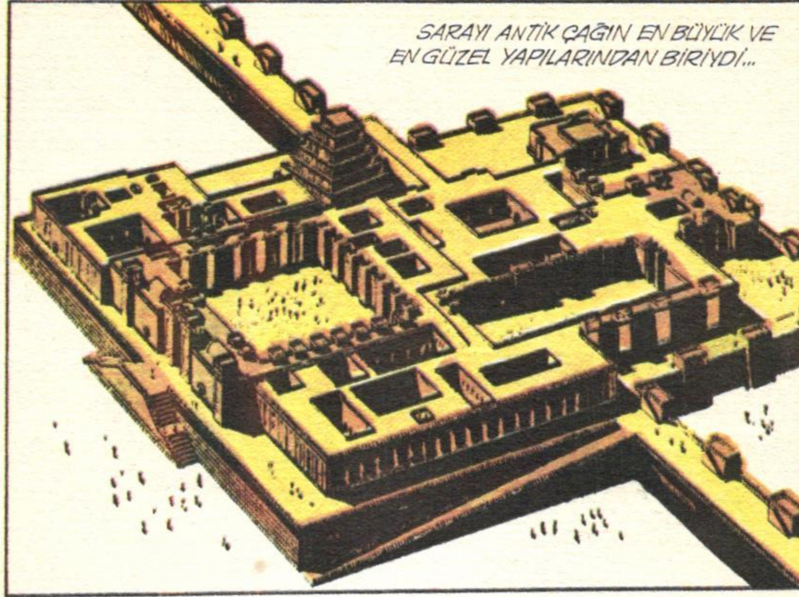
41

... VE BASRA KÖRFEZİNE KADAR BÜTÜN BABİL TOPRAKLARINA HAKİM OLDU.. BU KADAR GENİŞ TOPRAKLARA SAHİP OLMAK, II. SARGON'U KALICI ESERLER MEYDANA GETİRMEKTEN ALIKOYMAMIŞTI.. ÇOK SAYIDA İNSAN GÜCÜNDEN YARARLANARAK BÜYÜK BİR ŞEHİR KURDU...

42

SARAYI ANTİK ÇAĞIN EN BÜYÜK VE EN GÜZEL YAPILARINDAN BİRİYDİ...

DUVARLARINDA ŞU KİTABE YER ALIRDI: KÂİNATIN KRALI II.SARGON BİR ŞEHİR KURDU. ONA "KURSABAD" ADINI VERDİ VE EŞSİZ BİR SARAY İNŞA ETTİRDİ...
43

ASURLULARIN SAVAŞÇI RUHU, MEYDANA GETİRİLEN RESİM VE HEYKELLERDE DE GÖRÜLMEKTEYDİ. MADENDEN KABARTMA OLARAK YA DA FİLDİŞİNDEN YAPILAN SANAT ESERLERİNDE İŞLENİLEN KONU, SAVAŞ VEYA AV SAHNELERİYDİ..
KRAL HEYKELLERİ HER ZAMAN TABİİ ÖLÇÜLERDEN DAHA BÜYÜK TUTULUR, YÜZE SERT VE MUZAF-FER BIR İFADE VERİLİRDİ...
SANKİ BÜTÜN HEYKELTIRAŞLAR ESER-LERİNİ TEK BIR MODELDEN YARARLA-NARAK YAPMIŞLAR GİBİ, BÜTÜN KRAL HEYKELLERİ BİRBİRİNİN AYNIYDI...
44

ŞEHİR GİRİŞLERİNE VE SARAY
KAPILARINA YERLEŞTİRİLEN İN-
SAN BAŞLI VE KANATLI, DEVASA
BOĞA VE ASLAN HEYKELLERİNİN
BAZILARININ DÖRT YERİNE BEŞ
AYAĞI VARDI...

TAM KABARTMALI HEYKELCİLİK
HEMEN HEMEN YOK GİBİYDİ.. BU-
NUN SEBEBİ MİMARİYLE HEYKEL-
CİLİĞİN BİRBİRİYLE İÇ İÇE
OLMASIYDI...

ASURLULAR ARASINDA ÇOK BÜYÜK SANATKÂRLAR YETİŞTİ..
ORDUNUN, SARAY VE TAPINAKLARIN GEREKLİ İHTİYAÇLARI BUNLAR
TARAFINDAN KARŞILANIRDI...

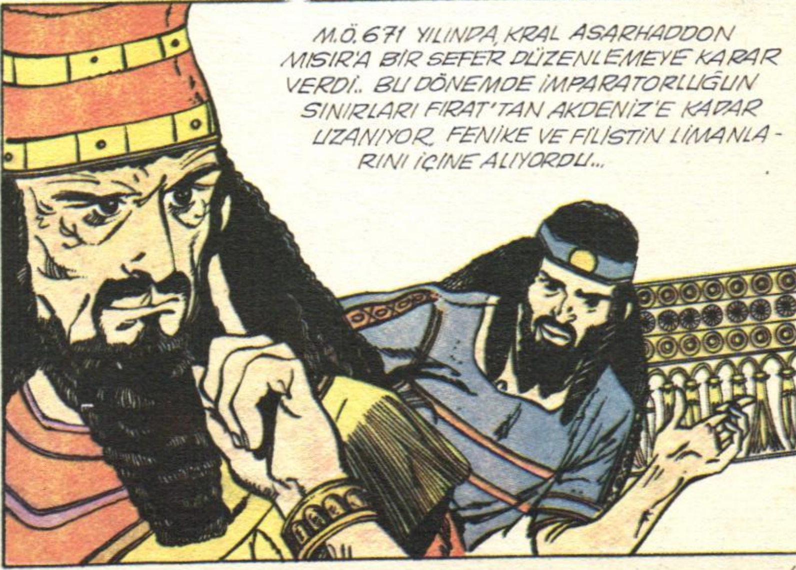
45

ORDUNUN TEÇHİZATININ HAZIRLANMASINDA VE İNŞAAT-LARDA SAVAŞ ESİRLERİ ÇALIŞ-TIRILIRDI...

ESİRLERİN BİR BÖLÜMÜN-DEN DE ASKER YA DA YARDIMCI SAVAŞ GÖREVLİSİ OLARAK FAYDALANILMAKTAYDI...

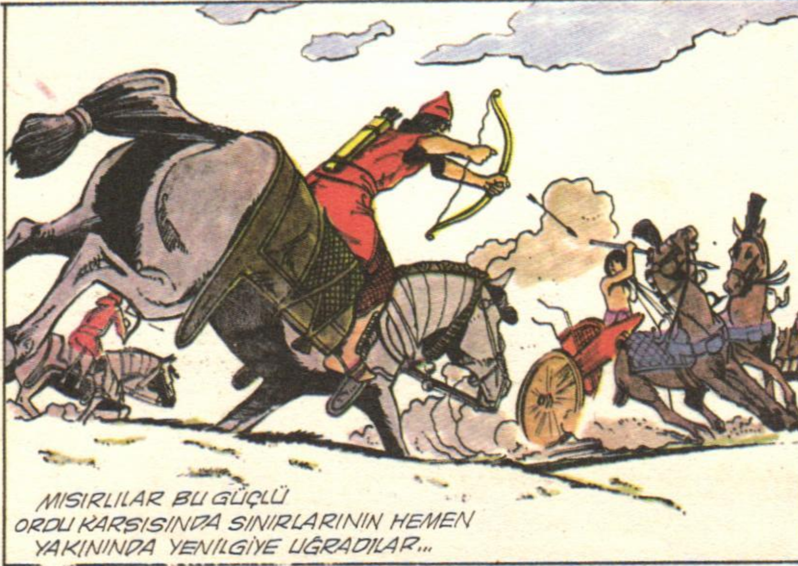
46

SÜREKLİ OLARAK MISIR TARAFINDAN KIŞKIRTILAN SURİYE VE FİLİSTİNLİLER, ASURLULARA SIK SIK BAŞ KALDIRIRLAR VE BÖLGEDE KARIŞIKLIKLARA SEBEP OLURLARDI...

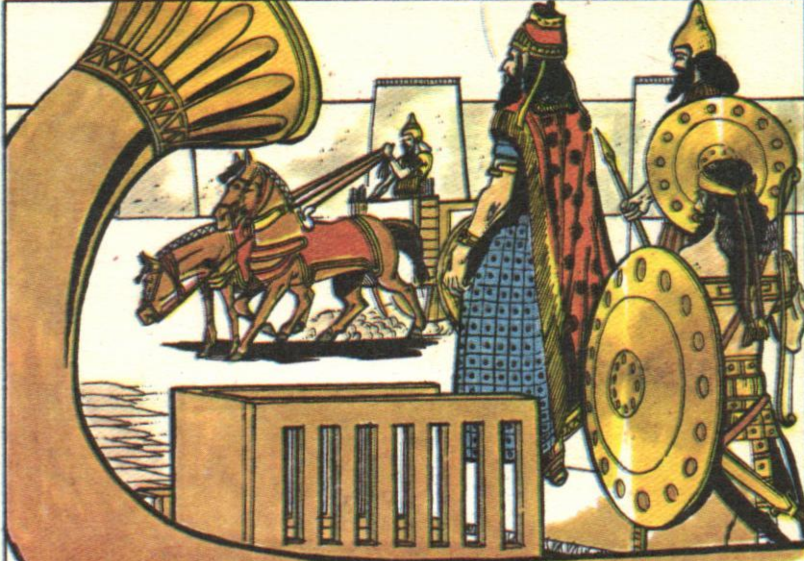

M.Ö. 671 YILINDA, KRAL ASARHADDON MISIR'A BİR SEFER DÜZENLEMEYE KARAR VERDİ.. BU DÖNEMDE İMPARATORLUĞUN SINIRLARI FIRAT'TAN AKDENİZ'E KADAR UZANIYOR, FENİKE VE FİLİSTİN LİMANLARINI İÇİNE ALIYORDU...

47

FENİKELİLER VE ARAPLARLA BİR İTTİFAK KURAN ASARHADDON, PİRAMİTLER ÜLKE-SİNE DOĞRU YOLA ÇIKTI...

MISIRLILAR BU GÜÇLÜ ORDU KARŞISINDA SINIRLARININ HEMEN YAKININDA YENİLGİYE UĞRADILAR...

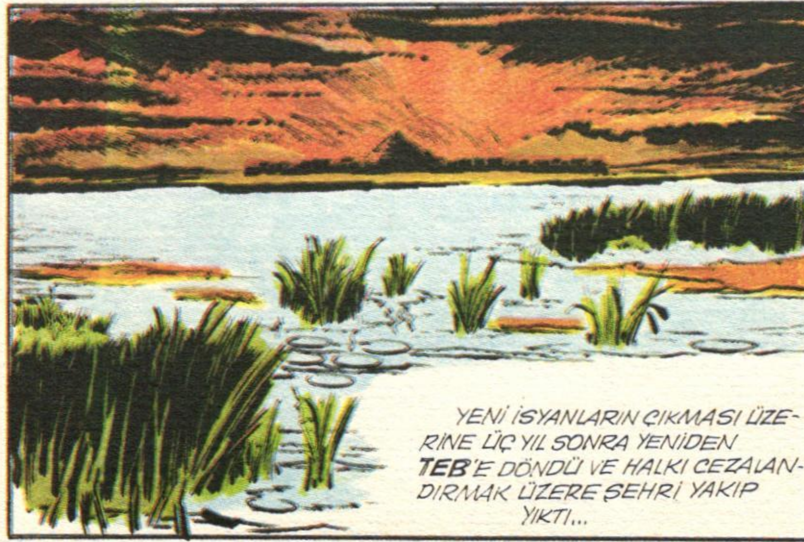
48

ASARHADDON, NİL'İN DELTASINI İSGAL ETTİ VE HEMEN HEMEN HİÇBİR DİRENME İLE KARŞILAŞMADAN MEMFİS'E GİRDİ.. BU ARADA ORTA VE YUKARI MISIR, BAĞIMSIZLIKLARINI KORUMUŞLARDI...

BU KRALIN ÖLÜMÜNDEN SONRA İMPARATORLUK, OĞULLARI ARASINDA PAYLAŞILDI.. ASURBANİPAL SURİYE VE KOLONİLERİNİ, SAMASUM-ULKİN KALDE'Yİ (ESKİ SÜMER) ALDI...

49

ASURBANIPAL M.Ö. 666 YILINDA TEB'İ ALARAK MISIR'IN BÜYÜK BİR BÖLÜMÜNÜ ELE GEÇİRDİ...

YENİ İSYANLARIN ÇIKMASI ÜZERİNE ÜÇ YIL SONRA YENİDEN TEB'E DÖNDÜ VE HALKI CEZALANDIRMAK ÜZERE ŞEHRİ YAKIP YIKTI...
50

KRALLIK KISA BİR SÜRE SONRA YENİ BİR İSYANLA SARSILDI.. BUNLAR MEZOPOTAMYA'NIN GÜNEYDOĞU-SUNDA YAŞAYAN ELAMLILARDI. ASURBANİPAL BÜTÜN ÜLKEYİ ATEŞE VE KANA BOĞDU..

BAŞKENTLERİ SUS'U YAKIP YIKTI.. KRAL BU ZAFERİ ŞU CÜMLELERLE ANLATMAKTADIR:..
"BİR AYDA TÜM ELAM ÜLKESİNE HAKİM OLDUM.. KÖYLERDE ARTIK NE BİR İNSAN, NE DE HAYVAN SESİ DUYULUYORDU.. MUTLULUK ŞARKILARI SUSMUŞTU.."
51

ASURBANİPAL'İN M.Ö 626'DA
ÖLÜMÜYLE İMPARATORLUK TEH-
LİKELİ BİR DEVREYE GİRDİ...
ERTESİ YIL BABİL BAĞIMSIZLI-
ĞINI İLAN ETTİ... VE KALDE ASILLI
NABUPOLASSAR TARAFINDAN
İDARE EDİLMEYE BAŞLANDI...

BİRKAÇ YIL SONRA BU DEFA
NABUPOLASSAR, ASUR BAŞ-
KENTİ ÜZERİNE BİR SALDIRI
DÜZENLEDİ.. ANCAK O DA GERİ
PÜSKÜRTÜLDÜ.. ŞEHİR NABU-
POLASSAR FRAORTES'İN
OĞLU KYAKSARES'LE BİRLE-
ŞEREK GÜÇLÜ BİR ORDU MEY-
DANA GETİRMESİNDEN
SONRA ALINABİLDİ...

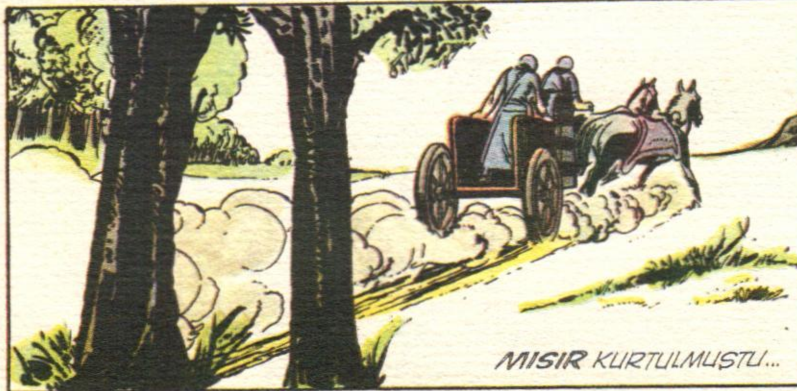
52

NABUPOLASSAR M.Ö. 612- M.Ö. 539 YILLARI ARASINDA HÜKÜM SÜRMÜŞ OLAN KALDE HANEDANINI KURDU...

MISIR'IN M.Ö. 605'TE SURİ-YE'Yİ İŞGAL ETMESİ ÜZERİNE KRAL, OĞLU II. NABUKADNE-ZAR'I MISIRLILARIN ÜZERİNE GÖNDERDİ..
53

İLK SAVAŞ KARGAMIŞ YAKINLARINDA MEYDANA GELDİ.. NABUKADNEZAR MISIRLILARI YENDİ VE ONLARI KENDİ ÜLKELERİNİN SINIRINA KADAR TAKİP ETTİ..

FAKAT BABASININ ÖLÜMÜ ÜZERİNE TAHTA ÇIKMAK İÇİN BABİL'E DÖNMEK ZORUNDA KALDI...

MISIR KURTULMUŞTU...

54

BİRKAÇ YIL SONRA, NABUKADNEZAR YUDA KRALLIĞINI İŞGÂL ETTİ.. KUDÜS'Ü ALDI VE 3.000 YAHUDİ SAVAŞ ESİRİNİ BABİL'E GÖTÜRDÜ...

KRALLIĞIN BAŞINA **SEDEKİAS** ADLI BİRİNİ GEÇİRDİ.. AMA BU DA ON YIL SONRA FENİKE VE MISIR'LA BİRLEŞEREK İMPARATORLUĞA BAŞ KALDIRMAKTA GECİKMEDİ...

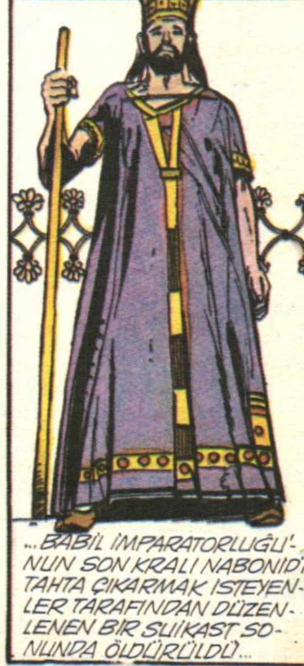

KALDE KRALI YENİDEN FİLİSTİN TOPRAKLARINA GİRDİ.. KUDÜS'Ü YAKIP YIKTI.. DENİZCİLİK AÇISINDAN BÜYÜK ÖNEM TAŞIYAN FENİKE ŞEHRİ TİRAS ÜZERİNDE KARARGÂH KURDU.. KUŞATMA 13 YIL SÜRDÜ...

SONUNDA, M.Ö. 568 YILINDA NABUKADNEZAR MISIR'I ALDI.. FİRAVUN AMASİS, YUNAN PARALI ASKERLERİNİ YARDIMA ÇAĞIRMIŞ, ANCAK YENİLMEKTEN KURTULAMAMIŞTI.. KALDELİLERLE MISIRLILARIN ARASINDA MEYDANA GELEN SAVAŞLARIN SEBEBİ HAKKINDA ÇOK AZ ŞEY BİLİNMEKTEDİR...

56

BABİL'İN BU MUHTEŞEM DEVRİ, NABUKADNEZAR'IN M.Ö. 562 YILINDA ÖLMESİYLE DAHA DA ÖNEM KAZANAN DIŞ MESELELERİNİ ÇÖZMEYE YETMİYORDU...

ALTI YIL ARAYLA BABİL'İ ÜÇ KRAL YÖNETTİ... KALDELİ BİR KOMUTANIN OĞLU OLAN SONUNCUSU, TAHTA ÇIKTIKTAN KISA BİR SÜRE SONRA.....

...BABİL İMPARATORLUĞU'NUN SON KRALI NABONİD'İ TAHTA ÇIKARMAK İSTEYENLER TARAFINDAN DÜZENLENEN BİR SUİKAST SONUNDA ÖLDÜRÜLDÜ...

57

M.Ö. 539 YILINDA PERSLER, MEZOPOTAMYA'NIN BİR ÇOK ŞEHRİNİ ELE GEÇİRDİLER.. NİNOVA ŞEHRİ, PERSLERE BAĞLI BABİLLİ BİR YETKİLİ TARAFINDAN KAN DÖKÜLMEDEN TESLİM ALINDI...

BİRKAÇ GÜN SONRA **KİROS** (KYROS) BÜYÜK BİR TÖRENLE ŞEHRE GİRDİ VE HALKIN DİNİ İNANÇLARINDA SERBEST BIRAKILACAĞINI, ŞEHRİN YAĞMALANMAYACAĞINI AÇIKLADI.. MEZOPOTAMYA'DA SAMİ EGEMENLİĞİ BİR DAHA GELMEMEK ÜZERE ORTADAN KALKTI.. ÜLKE VE BAŞKENT, PERS İMPARATORLUĞUNA BAĞLANDI...

58

DÖNEMİN KRONOLOJİK GELİŞİMİ

M.Ö. 2000 YILINA DOĞRU

III. Ur sülalesinin bir Elam akını sonucu yıkılmasıyla Sümerlerin de parlak devri son buldu. Yeni Sami kavimlerinden Amurrular (Batı Samilerin bir kolu olan Kuzey Samiler) Mezopotamya'yı işgal ettiler. **Mari** (Tel Hariri) ve **İsin** gibi şehirler onların egemenliğine girdi. Bölgede yeni yeni krallıklar kuruldu.

M.Ö. 1900 YILINA DOĞRU

Amurruların Mezopotamya ve Suriye içlerine doğru ilerlemeleri devam etti. Fırat kıyısında yer alan küçük Babil kentinde, Amurrular tarafından I. Sülale Devri başlatıldı. Halkını Sami kavimlerinden gelen toplulukların oluşturduğu Asur topraklarında, Akad dili konuşulurdu. M.Ö. XIX. ve XVIII. yüzyıllarda Asurlu tüccarlar Anadolu'da yaşayan toplumlarla ticari ilişki içindeydiler. Asurlu tüccarlar o çağın önemli şehirleri yanında, Anadolulu yöneticilerin izni ile **"karum"** adını taşıyan ticaret kolonileri (alışveriş merkezleri) kurmuşlardı. Bunlardan iki tanesi olan, Kayseri yakınındaki **Karum Kaneş** (Kültepe) ile, daha sonra Hititlerin başkenti olan **Hattuşaş**'taki (Boğazköy) **Karum Hattuş** adlı ticaret merkezleri en önemlileriydi.

Avrupa-Asya steplerinde ilerleyen Hint-Avrupa ırkından kavimler, Yunanistan ve Yakındoğu'ya yerleştiler. Atlı savaş arabaları ve tunçtan uzun mızraklarıyla, büyük bir askeri gücü temsil ediyorlardı. Yakındoğu'da başlıca yerleşim bölgeleri; Anadolu yarımadası ile İran'ın geniş platolarıydı. İçlerinden bazıları Hindistan'a kadar giderek oralarda yerleştiler. Bunlardan, M.Ö. XIX. yüzyıldan itibaren Anadolu'da yaşayan Hititler, M.Ö. XVIII. yüzyılda Kızılırmak kavsinde bir devlet kurmuşlar, bir süre sonra Fırat nehrinin batısındaki Anadolu topraklarına egemen oldukları gibi, kuvvetli zamanlarında Mezopotamya içlerine kadar ilerlemişlerdir.

M.Ö. 1800 YILINA DOĞRU

Amurru kralı **I. Şamşi-Adad** devrinde Asur Devleti o dönemin en güçlü devletlerinden biri haline geldi. Orta Mezopotamya ile Suriye'yi istila etti. Babil de I. Sülale Devri'nde aynı güce erişmiş bulunuyordu. O dönemin bir başka güçlü şehir-devleti; **İsin**'i almış olan **Larsa** idi.

M.Ö. 1790 YILINA DOĞRU

Babil Devleti'nin başına ünlü kral **Hammurabi** geçti ve ülkenin kalkınma hızı, en üst seviyeye ulaştı.

M.Ö. 1780 YILINA DOĞRU

I. Şamsi-Adad'ın ölümü üzerine Asur İmparatorluğu'nda dağılmalar başladı. Orta Fırat bölgesindeki **Mari** kenti, bağımsızlığını ilan etti.

M.Ö. 1760 YILINA DOĞRU

Larsa ve **Eşnunna**'nın bağımsızlığına son veren Hammurabi, Mari kentini de sınırları içine alarak, Yukarı Fırat'tan Basra körfezine kadar olan alanda Mezopotamya'nın birliğini sağladı. Asurlular Babillilerin üstünlüğünü tanımak zorunda kaldılar. Daha sonraki yıllarda barış bozulmadı. Babil kenti tapınaklarla süslendi. Ünlü **Hammurabi Kanunları**'nın hazırlanması, bu döneme rastlar.

M.Ö. 1750 YILINA DOĞRU

Hammurabi'nin bu tarihte ölümü üzerine imparatorluk sarsılmaya başladı. Kassitler Zagros Dağları'ndan inerek, Mezopotamya'nın içlerine sızmaya başladılar.

M.Ö. 1680 YILINA DOĞRU

Asya kökenli bir dil konuşan Hurriler, bu dönemde Doğu Anadolu'dan Kuzey Mezopotamya ve Suriye'ye dağıldılar.

M.Ö. 1595 YILINA DOĞRU

Hitit kralı **I. Murşil** Babil'e girdi. Kassitlerin eline geçen şehir, uzun yıllar ikinci planda kaldı.

M.Ö. 1360 YILINA DOĞRU

Asurlular **I. Asur-Uballit** devrinde kısa bir süre için toparlanır gibi oldular. Mitannilerin boyunduruğundan çıkarak, Babil'i yeniden egemenlikleri altına aldılar. M.Ö. 1380 - M.Ö. 1282 yılları arasında Hitit tahtında bulunan **I. Şuppiluliuma, II. Murşil** ve **III. Hattuşil** zamanında, Hitit İmparatorluğu en parlak devrini yaşadı. Bu arada M.Ö. 1282 yılında Mısır ile Kadeş'te savaşılmış ve M.Ö. 1278'de, yaklaşmakta olan Asur tehlikesine karşı bir antlaşma imzalanmıştı.

M.Ö. 1100 YILINA DOĞRU

Asurlular Yukarı Mezopotamya'ya egemen olan **I. Tiglatpileser** devrinde kısa süreli bir üstünlük elde ettiler. Filistin ve Suriye'de güçlü bir devletin kurulamamış olması, Sami kavimlerinin göçlerini hızlandırdı ve küçük küçük yerleşim merkezleri kuruldu. M.Ö. 1100 - M.Ö. 900 yıllarına rastlayan bu dönemde önem kazanmış olan toplumlar arasında şunlar sayılabilir: İbrani Krallığı, Fenikeliler (özellikle Tir kenti), Suriye'de yerleşmiş olan Aramiler (özellikle Damas kenti).

M.Ö. 900 YILINA DOĞRU

II. Asur-Dan'ın iktidara gelmesiyle birlikte Asur Devleti de ağır fakat kesin bir yayılma politikası izlemeye başladı. Amaç güneyde Babil'i, batıda Suriye ve Filistin'de yaşayan toplulukları egemenlik altına almaktı. **II. Asur-Nasirpal** ve **III. Salmanassar** devrinde de bu politika değişmedi. Babil ve Suriye üzerine birçok sefer düzenlendi.

URARTULAR

M.Ö. III. binde Doğu Anadolu'da yaşayan Asya kökenli Hurrilerin kurdukları devletin M.Ö. II. binin sonlarına doğru parçalanmasıyla (Hurri-Mitanni), küçük beylikler oluşmuştu. Bir konfederasyon halinde yaşayan bu beyliklerin bulundukları bölge, Asur kaynaklarında **Uruatri** ya da **Nairi** adı ile verilmektedir.

Van Gölü merkez olmak üzere M.Ö. IX. yüzyılda kurulan Urartu Devleti,kısa sürede sınırlarını doğuda Urmiye Gölü, batıda

Elazığ-Erzincan, kuzeyde Gökçe Gölü, güneyde Van Gölü'nün güneyi ile Kuzey Irak'a kadar genişletti. Başkent, bugünkü Van Kalesi olan **Tuşba** idi.
Uygarlık alanında özellikle madeni eserler, kaya işçiliği ve mimari alanda kalıcı eserler ortaya koyan Urartular, birçok kez Asurlularla savaşmak zorunda kaldılar. Kralları **II. Sarduri** (M.Ö. 764 - M.Ö. 735) zamanında güçlü bir devlet haline geldiler. **I. Rusa** (M.Ö. 735 - M.Ö. 714) devrinde ise Kafkasya'dan güneye inen Kimmerlere yenik düştüler. M.Ö. 714 yılında bu karışıklıktan yararlanan Asur kralı **II. Sargon,** Urartu ülkesine büyük bir sefer düzenledi ve krallığın taşınabilir bütün zenginliğini ülkesi Asur'a götürdü. Bu yenilgiye dayanamayan I. Rusa intihar etti.

M.Ö. 745
İç karışıklıklarla geçen uzun bir dönemin sonunda Asur tahtına **III. Tiglatpileser** çıktı. İlk iş olarak Babil üzerine yürüdü ve şehri yakıp yıktı. Suriyeli prensleri vergiye bağladı ve M.Ö. 732 yılında Damas'a girerek, şehri yağma etti.

M.Ö. 725
Asur Devleti'nin başına geçen II. Sargon, İbrani Krallığı'nın başkenti Samaria'yı aldı ve halkını bölgeden sürdü. Yuda Krallığı'nı ve Fenike limanlarını ele geçirdikten başka, Filistin, Suriye ve Mezopotamya'yı da egemenliği altına aldı. M.Ö. 715'te bugünkü Horsabad kentinin yerinde yeni bir başkent kurdu. Birkaç yıl sonra oğlu ve halefi **Sanharib,** Fenike kıyılarını kontrolü altına alacaktı.

M.Ö. 671 YILINA DOĞRU
Asur kralı **Asarhadon** bu dönemde Mısır'a saldırdı. Delta bölgesini ve Memfis'i ele geçirdi. Yukarı Mısır'ı vergiye bağladı.

M.Ö. 668
Asurbanipal'in tahta geçmesiyle birlikte Asur Devleti politik, kültürel ve ekonomik alanda en üst seviyesine ulaştı. Önemli bir kütüphaneye sahipti. Teb şehrini yakıp yıkarak Mısır Krallığı'nın

son kalıntılarını da ortadan kaldırdı.

M.Ö. 626
Asurbanipal'in ölümünden sonra başlayan taht kavgaları, imparatorluğu zayıf düşürdü. Birkaç yıl önce bağımsızlığını kazanmış olan Mısır, Asya topraklarına doğru saldırgan bir politika izlemeye başladı. Babil tahtına geçen **Nabopolassar,** egemenliğini ilan etti. İran'da yaşayan Medler, ilk fırsatta harekete geçmek için uygun zamanı kollar duruma geldiler. Ülkenin kuzey sınırları aynı dönemde istilacı göçebe topluluklar tarafından tehdit edilmeye başlandı.

M.Ö. 612
Asur topraklarına saldıran Babilliler ve Medler, başkent Ninova'yı ellerine geçirdiler. İmparatorluk bu iki devlet arasında paylaşıldı. Bu arada büyük bölümü Babillilerin eline geçmiş oluyordu.

M.Ö. 605
II. Nabukadnezar devrinde Babil yeniden parlak bir döneme girdi. Şehir görkemli yapılarla süslendi. Sanat, edebiyat ve bilim alanında gelişmeler görüldü.

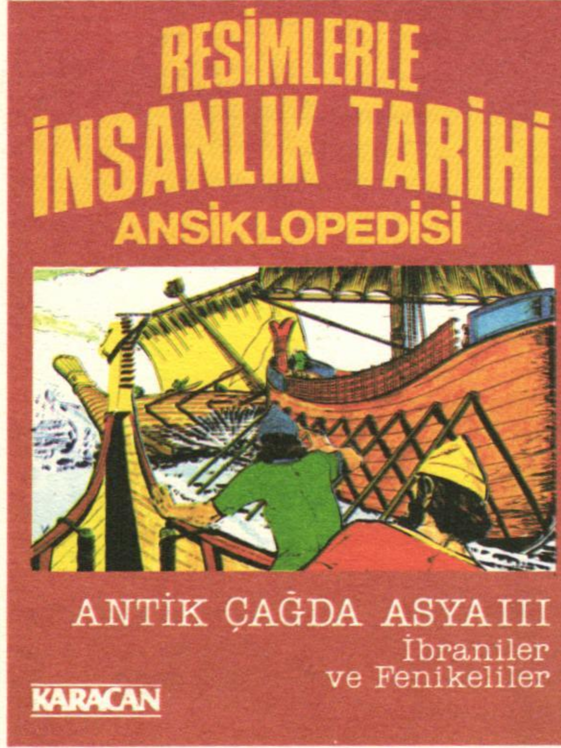
M.Ö. 587
II. Nabukadnezar Kudüs'ü kuşattı ve ele geçirdi. Yuda Krallığı ortadan kalktı, halkı Babil'e sürüldü. Filistin toprakları denetim altına alındı. Nabukadnezar'ın M.Ö. 562'de ölümünden sonra yeniden iç karışıklıklar çıktı.

M.Ö. 555
Pers kralı **Kiros** (Kyros), Medleri yendi ve başkentleri Ekbatana'yı ele geçirdi. Hızlı bir yayılma politikasını başlatarak M.Ö. 546'da başkentleri Sardes'i (Sart) zaptederek Lidya Krallığı'nı egemenliği altına aldı.

M.Ö. 539
Babillileri yenerek onların sahip olduğu toprakları kendi topraklarına kattı.

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

GELECEK SAYI:
İBRANİLER VE FENİKELİLER

BAYİNİZDEN
ŞİMDİDEN AYIRTINIZ